

Willy (61) ziet dat Experiment Krewerd eindelijk begint. ‘Dit blijft een recalcitrant dorpje’

Remco van Veluwen

Luuk van Schaick en Willy Huiskens zijn blij dat Experiment Krewerd eindelijk is begonnen. Foto: Geert Job Sevink

De versterking is na zeven jaar op gang gekomen in wierdedorp Krewerd. Inwoners reageren opgelucht, maar de onderlinge verhoudingen blijven gespannen. „Eindelijk gebeurt er wat, na al het gelul.”

Er wordt volop getimmerd en gemetseld in wierdedorp Krewerd. De voormalige pastorie tegenover het Kerkpad staat in de steigers. Verderop aan de Kloosterweg is een braakliggend terrein met bouwhekken eromheen. Daar zitten heipalen in de grond. „Kijk. Zo willen we het zien!”, zegt dorpsbewoner Willy Huiskens (61) enthousiast terwijl ze naar de bouwplaats wijst. De versterking is eindelijk begonnen.

Een eiland in een weiland, zo noemen de Krewerders hun eeuwenoude wierdedorp liefkozend. Het schilderachtige plaatsje raakte zwaar beschadigd door aardbevingen als gevolg van de gaswinning. Alle 42 huizen moesten worden versterkt. Daarom werd in 2018 gekozen voor een destijds unieke aanpak: iedere eigenaar een eigen architect, sneller werken en minder gedoe met vuistdikke rapporten. Experiment Krewerd was geboren. In januari 2021 had de versterking moeten beginnen.

Het tijt gekeerd

Het liep anders. Bureaucratie bleek toch een probleem. De klad kwam erin. Meerdere betrokkenen van het eerste uur, zoals voormalig boegbeeld Tom Roggema en kartrekker Guus Claessens, haakten

af en verlieten gedesillusioneerd het dorp. Moegestreden en teleurgesteld dat de oorspronkelijke insteek van deze operatie niet wilde lukken.

Na zeven jaar lijkt het tij gekeerd. De versterking van enkele huizen is afgerond, zoals de theeschenkerij en de oude school. Voor een aantal andere woningen begint het net. Nog altijd doen 38 eigenaren in het dorp mee aan het experiment. Voor het gros van hen zijn de bouwplannen inmiddels duidelijk.

‘We moesten alsnog door hoepels springen’

De Nationaal Coördinator Groningen (NCG) verwacht dat binnen drie jaar alles klaar is, zegt Willy Huisken. Ze zit in het bestuur van Dorpscoöperatie Krewerd en is tevreden dat het experiment van de grond komt. „We wilden in het dorp iets anders dan standaard, maar je merkte dat niemand daar op was ingesteld. We moesten alsnog door allemaal hoepels springen en in de pas lopen.”

Medebestuurder Luuk van Schaick (61) is opgelucht. „Na al het gelul gebeurt er eindelijk wat in het dorp. Het is een hele lange aanloop geweest. De vertraging is inherent aan de werkwijze bij de NCG. Medewerkers doen hun best wel, maar moeten allerlei procedures volgen. Daar word je gillend gek van.”

Vinkjescultuur

Zijn eigen huis is straks ook aan de beurt. „Mijn begroting is goedgekeurd. Dat is weer een vinkje. We hebben het hier vaak over een vinkjescultuur. Alles wordt juridisch gemaakt. Ik moest zeven maanden wachten op een kleine aanpassing in mijn constructieplan. Geen idee waarom dat zo lang duurde.”

Krewerd is net een grote familie, zegt Van Schaick. „We hebben allemaal andere huizen, de een krijgt sloop en de ander versterking. Toch is er geen jaloezie omdat we onder dezelfde regels vallen.” Huisken: „En omdat we er allemaal beter van worden. Mensen gunnen het elkaar.”

‘Het gaat wringen, dat is onvermijdelijk’

Kunstenaar Angela Koot (62) bevestigt dat Krewerders het elkaar gunnen, maar het is niet altijd koek en ei binnen de ‘familie’. „Natuurlijk krijg je de pest erin als het bij de een sneller gaat dan de ander. Dat gebeurt nou eenmaal, het gaat onderling wringen. Dat is onvermijdelijk, maar we moeten er toch samen uitkomen.”

Twee jaar geleden wisten Koot en haar partner Gerard Wiersum (67) al dat alle vloeren en het dak van hun huis vervangen moesten worden. „We hebben toen gezegd: er zit bij ons nog geen spijker in de muur. Inmiddels zitten die er wél in bij anderen in het dorp.”

‘Niet alles is rozengeur en maneschijn’

Alje Folkersma (61) komt aangewandeld en vangt het gesprek op. „Er zijn wel spijkers, maar nog geen hamer”, zegt de Krewerder die het grootste deel van zijn leven in het dorp woont. Hij is er niet gerust op dat de versterking vanaf nu op rolletjes gaat. „Niet alles is rozengeur en maneschijn. Ik mis helderheid. Pas sinds een half jaar weet ik dat ik een nieuw huis krijg. Daar ben ik blij mee. Maar als ik destijds wist hoeveel gedoe het was, had ik nooit meegedaan.”

De houten wisselwoningen in Krewerd worden inmiddels bewoond en kregen een eervolle vermelding van architectuurprijs de Gouden Piramide. Foto: Geert Job Sevink

Dergelijke geluiden verbazen Van Schaick niet: „Krewerd blijft een heel recalcitrant dorpje.” Hij prijst architect Fons Verheijen en oud-wethouder van de stad Groningen Willem Smink, die een belangrijke rol bij Experiment Krewerd spelen. „Zonder deze mannen hadden we het nooit gered. Zij vonden ingangen in de politiek en bouwwereld die wij niet hebben.”

‘Heeft pijn en energie gekost’

Smink en Verheijen regelden dat de fundering van huizen meteen wordt aangepakt. De huizen worden ook verduurzaamd en de dorpsomgeving wordt opgeknapt. Smink houdt een dubbel gevoel over aan de gang van zaken. „Ik ben blij dat het experiment nu uitgevoerd wordt zoals bewoners dat wilden, met een eigen architect. Maar het heeft héél lang geduurd. Dat heeft mensen pijn en energie gekost, terwijl we dat juist wilden voorkomen.”

Zo kijkt Verheijen er ook naar. „We hebben wat we wilden voor elkaar gekregen, en daarmee visionaire trends gezet. Als we niets hadden gedaan, waren ze in Krewerd nog steeds niet aan de beurt. Maar we moesten alles voor de helsdeuren wegslepen. Dat het ook sneller zou, is niet gelukt.”

Smink hekelt de overheid die volgens hem alle bedragen in de versterking in aardbevingsgebied wil doorberekenen aan de olies. Tegelijkertijd wil Den Haag dat alles aan nationale en Europese wetgeving moet voldoen. „Daarom wordt alles altijd dichtgetimmerd. Het is puur aan een NCG-projectleider te danken dat het nu lukt. Daarvoor zaten we gevangen binnen de regeltjes. Die minutieuze controle moet veranderen.”